

*
Số 01 -ĐA/ĐU

ĐỀ ÁN
Xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại
Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

I. TÍNH CẤP THIẾT CỦA ĐỀ ÁN

Ngày 05 tháng 6 năm 1911, tại bến cảng Sài Gòn, người thanh niên Nguyễn Tất Thành bắt đầu chuyến hành trình trên con tàu Amiral Latouche Tréville để ra đi tìm đường cứu nước. Ngày 03 tháng 02 năm 1930, thay mặt Quốc tế Cộng sản, Nguyễn Ái Quốc đã chủ trì họp nhất 03 tổ chức đảng thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam và lãnh đạo Nhân dân Việt Nam tiến hành tổng khởi nghĩa, giành độc lập, tự do cho dân tộc Việt Nam. Ngày 02 tháng 9 năm 1945 Người đọc bản Tuyên ngôn độc lập khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa nay là nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Thể theo nguyện vọng của Nhân dân cả nước và Nhân dân thành phố nói riêng, ngày 02 tháng 7 năm 1976 Quốc hội khóa VI Nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam đã chính thức biểu quyết đổi tên Sài Gòn - Gia Định thành Thành phố Hồ Chí Minh.

Là một thành phố mang tên Bác, trong quá trình xây dựng và phát triển, thành phố Hồ Chí Minh luôn thể hiện sự năng động và sáng tạo để trở thành một trung tâm kinh tế, văn hóa và xã hội quan trọng hàng đầu của cả nước. Để tạo nguồn lực cho thành phố phát triển, triển khai phát huy lợi thế của thành phố mang tên Bác trong giai đoạn mới trên cơ sở lấy văn hóa và con người làm nền tảng theo tinh thần của Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 09 tháng 6 năm 2014 của Ban Chấp hành Trung ương về *xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*, Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ XI (2020) đã xác định mục tiêu “xây dựng môi trường văn hóa thành phố lành mạnh, hình thành không gian văn hóa Hồ Chí Minh.”¹

Có thể nói, xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh là một quyết sách độc đáo của Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh, đáp ứng mong muốn của người dân trong việc thể hiện tình cảm, khẳng định tấm lòng son sắt đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh; là một trong những phương thức để Đảng bộ và Nhân dân thành phố thể hiện quyết tâm xây dựng Đảng ngày một vững mạnh, trong sạch về tư tưởng, chính trị, đạo đức

¹ Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh (2020), *Văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 -2025*, Nxb. Tổng hợp, Thành phố Hồ Chí Minh, tr.168.

trên nền tảng tư tưởng của Đảng - đó là Chủ nghĩa Mác-Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh; là một khát vọng mang đến cho bất kỳ ai khi đặt chân đến Thành phố Hồ Chí Minh đều cảm nhận được sự lan toả mạnh mẽ những quan điểm của tư tưởng Hồ Chí Minh, văn hoá Hồ Chí Minh, đạo đức Hồ Chí Minh, phong cách Hồ Chí Minh thông qua sinh hoạt hàng ngày của mọi tầng lớp Nhân dân...²

Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh (ĐHQG-HCM) là một thiết chế giáo dục - văn hóa đặc biệt ở Thành phố Hồ Chí Minh khi đây được xác định là một trong năm trụ cột quan trọng của Khu đô thị sáng tạo tương tác cao phía Đông, khu vực động lực mới của thành phố trong thời gian tới. Là cơ sở giáo dục uy tín của quốc gia và thế giới, ĐHQG-HCM là nơi đào tạo quan trọng cho xã hội về nguồn nhân lực chất lượng cao đa ngành, đa lĩnh vực. Do vậy, để đào tạo ra con người toàn diện, bên cạnh các kiến thức chuyên môn, ĐHQG-HCM luôn chú trọng đến công tác chính trị tư tưởng cho tập thể sư phạm của đơn vị, trong đó chú trọng đến việc khơi dậy và phát triển tư duy đổi mới sáng tạo và khát vọng xây dựng đất nước phồn vinh trong bối cảnh hiện nay.

Trong bối cảnh xây dựng và phát triển văn hóa con người của thành phố gắn với xây dựng không gian văn hoá Hồ Chí Minh và trên cơ sở thực tiễn của đơn vị; xác định không gian văn hoá Hồ Chí Minh là không gian nơi các thế hệ ĐHQG-HCM có thể hiểu biết sâu sắc hơn về thân thế, sự nghiệp cách mạng, tư tưởng, đạo đức và phong cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh từ đó rèn luyện phấn đấu trở thành công dân tích cực và trách nhiệm, góp phần triển khai thành công Nghị quyết Đảng bộ ĐHQG-HCM, Đảng ủy ĐHQG-HCM xây dựng Đề án “Xây dựng không gian văn hoá Hồ Chí Minh tại Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh”.

Mục tiêu của Đề án đó là với một không gian toàn diện được kiến tạo theo phong cách mở và có sự tương tác cao, không gian văn hoá Hồ Chí Minh tại ĐHQG-HCM sẽ là một chiến lược lâu dài và bền vững để lan toả tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; đưa nét đẹp văn hoá, con người Hồ Chí Minh thấm sâu vào nhận thức và hành động của cán bộ, giảng viên, người lao động, người học đang sinh hoạt, học tập, công tác tại ĐHQG-HCM và thành phố mang tên Bác; giáo dục truyền thống cách mạng, bồi đắp tinh thần yêu nước, lý tưởng cách mạng, lòng tự hào về Chủ tịch Hồ Chí Minh, tạo động lực thúc đẩy xây dựng và phát triển văn hoá, con người của thành phố mang tên Bác.

Việc xây dựng không gian văn hoá Hồ Chí Minh này tại ĐHQG-HCM sẽ có sự tác động to lớn đến nhận thức và hành động của tập thể sư phạm, đặc biệt là các thế hệ sinh viên, lực lượng nòng cốt trong việc kiến tạo hiện tại và tương lai của quốc gia.

² <https://thanhuypHCM.vn/tin-tuc/khong-gian-van-hoa-ho-chi-minh-tai-thanh-pho-mang-ten-bac-la-cong-trinh-van-hoa-cua-y-dang-va-long-d-1491878968>

II. CƠ SỞ CHỦ TRƯỞNG ĐỂ XÂY DỰNG ĐỀ ÁN

Đề án được xây dựng dựa trên các chủ trương của Đảng và Nhà nước thể hiện qua các văn bản quan trọng chủ yếu sau:

- Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 07 tháng 11 năm 2006 về tổ chức Cuộc vận động Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh;
- Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 14 tháng 5 năm 2011 về tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh;
- Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15 tháng 5 năm 2016 về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh;
- Kết luận số 01-KL/TW ngày 18 tháng 5 năm 2021 về đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh;
- Nghị Quyết 33-NQ/TW ngày 09 tháng 6 năm 2014 của Hội nghị lần thứ 9, Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước;
- Nghị Quyết Đại hội Đại biểu Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020-2025;
- Nghị Quyết Đại hội Đại biểu Đảng bộ ĐHQG-HCM, lần thứ VI, nhiệm kỳ 2020-2025;
- Chương trình hành động của Đảng ủy ĐHQG-HCM nhiệm kỳ 2020-2025.

III. XÂY DỰNG KHÔNG GIAN VĂN HÓA HỒ CHÍ MINH: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ VÀ THỰC TIỄN

1. Cơ sở lý luận

Để có cơ sở xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh, Đề án sẽ làm rõ các khái niệm: văn hóa, không gian văn hóa, và không gian văn hóa Hồ Chí Minh.

Văn hóa: khái niệm này liên quan đến một đặc trưng nổi bật của xã hội loài người nên nhận được rất nhiều sự quan tâm. Có nhiều định nghĩa khác nhau về khái niệm văn hóa. Đề án này sử dụng định nghĩa của UNESCO (Tổ chức giáo dục, khoa học và văn hóa Liên hiệp quốc). Theo đó, văn hóa là “*một tập hợp các đặc trưng tiêu biểu về tinh thần, vật chất, tri thức và cảm xúc của xã hội hay một nhóm xã hội mà bao gồm không chỉ nghệ thuật và văn học mà còn cả phong cách sống, phương thức chung sống, các hệ giá trị, truyền thống và niềm tin*” (UNESCO, 2001:3).

Có thể sẽ có nhiều cách định nghĩa khác nhau về không gian văn hóa, song khi nói tới một không gian văn hóa nào đó là nói tới một môi trường, một địa bàn nhất định. Tại đó văn hóa được hình thành, phát triển, được tiếp nhận, thực hành, lan tỏa trong cộng đồng. Và cũng từ không gian này, qua sự tương tác, các giá trị văn hóa lại được tiếp tục kiến tạo và tác động lại nhận thức và hành vi của con người. Không gian văn hóa được hình thành, phát triển gắn liền với bối cảnh lịch sử - văn hóa địa phương, nhất là phụ thuộc vào điều kiện địa lý - tự nhiên, điều kiện kinh tế - xã hội, cơ cấu dân cư, thành phần dân tộc, v.v... của mỗi khu vực, quốc gia, vùng miền, mỗi địa phương, mỗi lĩnh vực hoạt động của con người và xã hội.

Không gian văn hoá: có thể được hiểu là không gian có các hoạt động văn hoá hoặc gắn với văn hoá như: không gian văn hoá công cộng (dành cho vui chơi, giải trí); không gian văn hoá công chiêng (nơi tập trung các hoạt động có nhiều công chiêng và sử dụng công chiêng); không gian văn hoá nghệ thuật (nơi tập trung nhiều loại hình nghệ thuật và các yếu tố gắn liền với nó)...³

Có 4 yếu tố cấu thành không gian văn hóa:

- + Là nơi phổ biến, truyền bá các giá trị văn hóa.
- + Là nơi tiếp thu, hình thành giá trị văn hóa cá nhân.
- + Là nơi thực hành các giá trị văn hóa.
- + Là nơi đánh giá, ghi nhận sự đóng góp của các cá nhân, tổ chức về việc phổ biến và phát huy các giá trị văn hóa Việt Nam, phê phán, chế tài các hoạt động trái văn hóa Việt Nam và vi phạm pháp luật⁴.

Không gian văn hóa Hồ Chí Minh:

Văn kiện Đại hội Đảng bộ thành phố lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020-2025 đã xác định phương hướng: “Xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh trở thành một không gian văn hóa Hồ Chí Minh, nơi tư tưởng, đạo đức, phong cách và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn hiện hữu thường xuyên, trở thành tài sản tinh thần, giá trị văn hóa đặc trưng của người dân, cán bộ, đảng viên của thành phố mang tên Bác”. Điều này có nghĩa rằng, tại địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh sẽ dần hình thành một *không gian văn hóa mang tên Hồ Chí Minh với những đặc điểm, tính chất, giá trị riêng, gắn liền với các đặc điểm, tính chất, giá trị của Chủ tịch Hồ Chí Minh (về tư tưởng, đạo đức, phong cách...)* và của người dân thành phố mang tên Bác. Tức là, trên cơ sở đặc điểm về điều kiện kinh tế, văn hóa, lịch sử, tập quán... của mình, người dân Thành phố Hồ Chí Minh sẽ tiếp biến và phát triển các nét đặc sắc về tư tưởng, đạo đức, phong cách... của Chủ tịch Hồ Chí Minh để trở thành giá trị riêng của người dân thành phố.

Từ định nghĩa văn hóa của UNESCO và từ định hướng của Thành phố Hồ Chí Minh, đề án xác định không gian văn hóa Hồ Chí Minh là *nơi thể hiện các giá trị đặc trưng tiêu biểu về vật chất, tinh thần, tri thức và tình cảm về Chủ tịch Hồ Chí Minh của các chủ thể văn hóa gắn với một vùng đất, một địa phương. Hay nói cách khác, đây chính là không gian văn hóa mang dấu ấn của chủ tịch Hồ Chí Minh. Các dấu ấn này thể hiện qua cuộc đời, sự nghiệp, tư tưởng, phong cách, đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh được kết tinh thành những giá trị của dân tộc Việt Nam. Trong không gian văn hóa Hồ Chí Minh, các giá trị tốt đẹp này sẽ được lan tỏa để thấm đẫm vào các chủ thể văn hóa, tạo niềm tin, động lực cho các chủ thể văn hoá. Ngoài ra, thông qua các hoạt động của các chủ thể văn hóa trong không gian văn hóa Hồ*

³ Dự thảo Đề án Xây dựng không gian văn hoá Hồ Chí Minh của Thành ủy TPHCM.

⁴ Đề án Xây dựng không gian văn hoá Hồ Chí Minh của Thành ủy TPHCM.

Chí Minh này các giá trị này sẽ tiếp tục được kiến tạo và phát huy phù hợp với bối cảnh thời đại.

Cụ thể, không gian văn hóa Hồ Chí Minh sẽ là: (1) Không gian trưng bày/lan tỏa các giá trị mà các chủ thể văn hóa đã đúc kết về Chủ tịch Hồ Chí Minh như lòng yêu nước, thương dân, thương yêu con người, hết lòng phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân... thông qua cuộc đời, sự nghiệp, tư tưởng, đạo đức và phong cách của Người. Việc trưng bày nhằm phổ biến, lan tỏa các giá trị văn hóa Hồ Chí Minh, làm cho mọi người hiểu biết sâu sắc về thân thế, sự nghiệp cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh; vừa khẳng định sức mạnh của văn hóa Việt Nam vừa làm cho Chủ tịch Hồ Chí Minh trở thành tấm gương gần gũi, trong mỗi người dân Thành phố Hồ Chí Minh. Người đề cao lý tưởng cứu nước, cứu dân, “Tổ quốc trên hết”, “Dân tộc trên hết”, “Không có gì quý hơn độc lập, tự do”...; (2) Bên cạnh đó, đây là không gian sẽ diễn ra các hoạt động thể hiện các đặc điểm của văn hóa như là tập hợp những *đặc trưng tiêu biểu về tinh thần, vật chất, tri thức và cảm xúc* của người dân cả nước trong đó có Thành phố Hồ Chí Minh, của đảng viên, viên chức, người lao động, sinh viên trong toàn hệ thống ĐHQG-HCM về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Đó là quá trình đào tạo, nghiên cứu, sống và làm việc theo tư tưởng Hồ Chí Minh; không ngừng phấn đấu xây dựng tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh luôn hiện hữu thường xuyên, trở thành tài sản tinh thần, giá trị văn hóa đặc trưng của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân, hun đúc sức mạnh và khát vọng vươn lên của người dân sống và làm việc tại thành phố mang tên Bác nói chung và của ĐHQG-HCM nói riêng. Từ đó hun đúc hình thành các giá trị của con người thành phố đoàn kết, nhân ái, nghĩa tình. Những giá trị này lại tiếp tục tác động đến nếp nghĩ, lối sống, văn hoá ứng xử, ... mang nét đặc trưng của người dân thành phố và ĐHQG-HCM. Đây chính là các hoạt động của các chủ thể văn hóa để kiến tạo, xây dựng và phát huy các giá trị văn hóa về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Như vậy, không gian văn hoá Hồ Chí Minh sẽ tiếp tục là môi trường tạo ra các nét văn hoá đặc trưng của người dân thành phố và ĐHQG-HCM.

2. Tiền đề thực tiễn

Tiền đề thực tiễn của không gian văn hóa Hồ Chí Minh chính là cuộc đời và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh suốt đời vì nước vì dân và vì sự nghiệp cách mạng đã là một tấm gương cho toàn dân tộc noi theo; và ĐHQG-HCM là một cơ sở giáo dục đại học hàng đầu của cả nước, có vị thế cao trong giáo dục thế giới, là nơi sinh hoạt, nghiên cứu và học tập của hơn 80.000 sinh viên và 6.000 viên chức và người lao động.

2.1. Chủ tịch Hồ Chí Minh: nhà lãnh tụ kiệt xuất

Không gian văn hóa và không gian văn hóa Hồ Chí Minh không khác biệt nhau nhiều, vì cùng nói lên cái đặc thù được sở hữu, đó là một bên chỉ về vùng, miền, lãnh thổ, quốc gia, còn một bên là nói về con người. Khi nói đến không gian văn hóa Hồ Chí Minh, chúng ta liên tưởng ngay đến nơi đó sẽ mang những dấu ấn của một

Anh hùng giải phóng dân tộc, một Nhà văn hóa kiệt xuất của Việt Nam, một vị lãnh tụ tài ba đã lãnh đạo và chiến đấu để dân tộc Việt Nam sống trong hòa bình độc lập.

Chủ tịch Hồ Chí Minh là Nhà văn hóa kiệt xuất của Việt Nam ta. Sự nghiệp lớn nhất, quan trọng nhất của Chủ tịch Hồ Chí Minh là đã tìm con đường cứu nước đúng đắn và lãnh đạo thành công sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc, giành độc lập tự do cho đất nước, hạnh phúc cho nhân dân. Sự nghiệp giải phóng dân tộc do Chủ tịch Hồ Chí Minh lãnh đạo đã đem lại địa vị xứng đáng cho nền văn hóa dân tộc Việt Nam. Không chỉ vậy, sự nghiệp này còn có ý nghĩa to lớn đối với nền văn hóa thế giới, đã chỉ ra cho nhân dân các nước thuộc địa con đường đứng lên đập tan xiềng xích nô lệ, giành độc lập, tự do cho đất nước mình, từ đó góp phần vào việc xóa bỏ chế độ thuộc địa trên thế giới.

Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ góp phần tạo ra một chế độ mới, một thời đại mới mà còn tạo ra một nền văn hóa mới trong lịch sử phát triển của dân tộc Việt Nam, góp phần to lớn vào sự phát triển chung của văn hóa nhân loại.

Những năm tháng hoạt động cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tiếp thu chọn lọc truyền thống văn hóa dân tộc và tinh hoa văn hóa nhân loại, trong đó đặc biệt là những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin phát triển thành những giá trị văn hóa mới. Tư tưởng về văn hóa của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã thấm đẫm trong đời sống xã hội.

Với những cống hiến xuất sắc cho dân tộc Việt Nam và cho nhân loại tiên bộ trên thế giới, năm 1987, Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên Hợp quốc (UNESCO) ra Nghị quyết 24C/1865 nhân kỷ niệm 100 năm Ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh (1990) tôn vinh *Người là Anh hùng giải phóng dân tộc, Nhà văn hóa kiệt xuất của Việt Nam*. Đây là vinh dự tự hào vô cùng lớn lao của đất nước, của toàn Đảng và Nhân dân ta.

Vào tháng 3 năm 1990, tại Hội thảo quốc tế "Chủ tịch Hồ Chí Minh, Anh hùng giải phóng dân tộc, Nhà văn hóa lớn" được tổ chức ở Hà Nội, Modagat Ahmed, Giám đốc UNESCO khu vực Châu Á- Thái Bình Dương, đại diện đặc biệt của Tổng Giám đốc UNESCO đã phát biểu: "*...Chỉ có ít nhân vật trong lịch sử trở thành một bộ phận của huyền thoại ngay khi còn sống, và rõ ràng Hồ Chí Minh là một trong số đó. Người sẽ được ghi nhớ không phải chỉ là người giải phóng cho Tổ quốc và nhân dân bị đô hộ, mà còn là nhà hiền triết hiện đại đã mang lại một viễn cảnh và hy vọng mới cho những người đang đấu tranh không khoan nhượng để loại bỏ bất công, bất bình đẳng khỏi trái đất này...*"⁵.

2.2. Đại học quốc gia: cơ sở giáo dục đào tạo hàng đầu của cả nước và khu vực

ĐHQG-HCM được thành lập năm 1995, với tầm nhìn hướng đến xây dựng một hệ thống đại học trong топ đầu châu Á, nơi hội tụ của khoa học công nghệ, đổi mới

⁵ "Hội thảo quốc tế về Chủ tịch Hồ Chí Minh – trích tham luận của các đại biểu quốc tế", UNESCO và Ủy ban Khoa học Xã hội Việt Nam, Nxb KHXH, 1990

sáng tạo, văn hóa và tri thức Việt Nam.

ĐHQG-HCM là một hệ thống bao gồm 36 đơn vị, trong đó có 07 trường đại học thành viên (bao gồm các trường: Đại học Bách khoa, Đại học Khoa học Tự nhiên, Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc tế, Đại học Công nghệ thông tin, Đại học Kinh tế - Luật và Đại học An Giang), 01 viện nghiên cứu khoa học thành viên (Viện Môi trường và Tài nguyên), 02 khoa trực thuộc (Khoa Y, Khoa Chính trị - Hành chính), 01 phân hiệu tại tỉnh Bến Tre và 25 đơn vị trực thuộc là các tổ chức khoa học và công nghệ, thư viện, các tổ chức phục vụ đào tạo, dịch vụ.

ĐHQG-HCM hiện có gần 6.100 cán bộ, viên chức, giảng viên, nghiên cứu viên, kỹ sư và người lao động; trong đó, có hơn 1.400 tiến sĩ với gần 340 giáo sư, phó giáo sư trên quy mô hơn 82.000 sinh viên đại học và hơn 8.000 học viên cao học, nghiên cứu sinh. Chương trình đào tạo của ĐHQG-HCM gồm 138 ngành/nhóm ngành thuộc các lĩnh vực kỹ thuật công nghệ, khoa học tự nhiên, khoa học xã hội - nhân văn, khoa học kinh tế, khoa học sức khỏe, nông nghiệp, cùng 125 ngành đào tạo trình độ thạc sĩ, 89 ngành đào tạo trình độ tiến sĩ.

Với quy mô đào tạo lớn và các kết quả nghiên cứu và đào tạo xuất sắc, ĐHQG-HCM là một cơ sở đào tạo quan trọng, là một trong 5 trụ cột của Khu đô thị sáng tạo tương tác cao phía đông của thành phố. Do vậy, việc xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại đây là một nhu cầu cấp thiết và quan trọng.

Hiện nay, trong lĩnh vực văn hóa đất nước đã và đang chuyển đổi mạnh mẽ từ tư tưởng, nhận thức đến các hoạt động thực tiễn thể hiện cụ thể qua sự thay đổi về các hệ giá trị, chuẩn mực văn hóa, sự chuyển đổi mạnh mẽ về công nghệ, kỹ thuật và cơ sở vật chất của văn hóa; chuyển đổi về đội ngũ nhân sự, bộ máy hoạt động văn hóa; chuyển đổi lối sống, nếp tư duy, tầm nhìn, cách nhìn của cá nhân và cộng đồng với hàng loạt các nhu cầu văn hóa phong phú và đa dạng của nhân dân. Sự chuyển đổi này có cơ sở khách quan từ sự đổi mới toàn diện của đất nước mà cốt lõi cơ bản là phát triển kinh tế, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa theo định hướng xã hội chủ nghĩa, tăng cường mở rộng hợp tác quốc tế, thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, hòa bình, hợp tác và phát triển; đa dạng hóa, đa phương hóa trong quan hệ đối ngoại; chủ động và tích cực hội nhập quốc tế; là bạn, đối tác tin cậy và thành viên có trách nhiệm của cộng đồng quốc tế. Sự chuyển đổi này là kết quả của quá trình vận động phát triển trên cơ sở những mâu thuẫn, xung đột vừa mang tính khách quan, vừa mang tính chủ quan trong tiến trình đi lên của đất nước. Việt Nam đã và đang chủ động, mạnh dạn tiếp thu, tiếp nhận, tiếp biến, giao thoa phải đi liền với tinh tường, bản lĩnh; việc đưa văn hóa Việt Nam ra thế giới và tiếp biến văn hóa thế giới vào Việt Nam không chỉ nhằm góp phần quảng bá, nâng cao hình ảnh, vị thế đất nước mà còn là nhằm hiện thực hóa phương châm: văn hóa là động lực, là nhân tố quan trọng góp phần thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện

đại hóa, đưa đất nước tiến nhanh tới mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh⁶.

Việc xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại ĐHQG-HCM sẽ góp phần lan tỏa hơn nữa những giá trị tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong đời sống xã hội, đồng thời đáp ứng nguyện vọng, mong muốn của đông đảo Nhân dân, cán bộ, đảng viên của đơn vị.

IV. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH XÂY DỰNG KHÔNG GIAN VĂN HÓA HỒ CHÍ MINH

Là một thành phố lớn có vị trí đặc biệt và có lịch sử “đi trước về sau”, có quá trình “vì cả nước, cùng cả nước”, đồng thời cũng là nơi Bác Hồ ra đi tìm đường cứu nước và vinh dự là thành phố mang tên Người..., Thành phố Hồ Chí Minh lần đầu tiên trong lịch sử thành phố (cũng là lần đầu tiên trong cả nước) đưa vào văn kiện Đảng bộ, đồng thời đang thực tế từng bước xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh. Trong buổi làm việc giữa Bộ Chính trị với Thành phố Hồ Chí Minh chuẩn bị cho Đại hội đại biểu Đảng bộ thành phố lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020-2025, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng nhấn mạnh: Thành phố Hồ Chí Minh cần phát triển xứng đáng với niềm vinh dự là địa phương duy nhất của cả nước được mang tên của Người. Đảng bộ thành phố phải suy nghĩ làm sao để tên gọi trở thành động lực phát triển của thành phố, trở thành thuộc tính văn hóa của thành phố. Tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh thấm vào từng người dân, trở thành một đặc thù của công dân Thành phố Hồ Chí Minh. Vì thế, Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ XI (2020) nhấn mạnh mục tiêu “xây dựng môi trường văn hóa thành phố lành mạnh, hình thành không gian văn hóa Hồ Chí Minh”⁷.

Quyết tâm thực hiện, đưa Nghị quyết XI của Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh vào cuộc sống, từ đầu năm 2022 đến nay, đã có nhiều đơn vị trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh xây dựng nhiều mô hình không gian văn hóa Hồ Chí Minh với nhiều nội dung được triển khai phong phú, đa dạng, lan tỏa đến các tầng lớp Nhân dân, nhằm bồi đắp tư tưởng, đạo đức, phong cách Chủ tịch Hồ Chí Minh cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên, Nhân dân ở đơn vị và địa phương. Tuy được thực hiện rất sôi nổi và đa dạng nhưng các không gian văn hóa Hồ Chí Minh được triển khai tập trung thành 2 dạng mô hình như sau:

- ***Mô hình không gian văn hoá chú trọng đến sự trưng bày***

Mô hình trưng bày hình ảnh và các tác phẩm văn học nghệ thuật được rất nhiều đơn vị triển khai trên toàn thành phố.

Các cấp chính quyền đã hưởng ứng rất sôi nổi việc xây dựng không gian này. Công trình không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại Ủy ban nhân dân phường 7, quận Bình Thạnh được xây dựng tại tầng trệt trụ sở Ủy ban nhân dân phường, gồm 3 mảng

⁶ Nguyễn Hồng Phong (2001), *Văn hoá và phát triển*, tr. 129-142

⁷ Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh (2020), *Văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 -2025*, Nxb. Tổng hợp, Thành phố Hồ Chí Minh, tr.168.

nội dung chính: “Hành trình theo dấu chân Bác”, giới thiệu khái quát cuộc đời của Chủ tịch Hồ Chí Minh bắt đầu từ thuở niên thiếu đến lúc vào Sài Gòn quyết tâm ra nước ngoài tìm đường cứu nước. Nội dung thứ hai là: triển lãm ảnh “Hồ Chí Minh đẹp nhất tên người” gồm 16 bức hình ghi lại những khoảnh khắc, hình ảnh chân thật về hoạt động của Bác; thể hiện tình cảm yêu thương bao la đối với đồng bào, đồng chí và nhân loại không kể màu da, sắc tộc, tôn giáo thành phần; đặc biệt là với cán bộ, chiến sĩ Quân đội nhân dân Việt Nam, đồng bào các dân tộc thiểu số, phụ nữ, thiếu nhi, công nhân. Những hình ảnh thể hiện tình cảm yêu mến của nhân dân thế giới và các vị lãnh đạo Đảng, lãnh đạo các nước bạn dành cho Chủ tịch Hồ Chí Minh và nội dung thứ 3 là: "Những lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên và Nhân dân" được cấp ủy các chi bộ, Mặt trận tổ quốc Việt Nam phường và các đoàn thể, lực lượng vũ trang biên tập và thiết kế. Trong không gian còn có khu Vườn sen lưu dấu vân tay, sẽ là nơi ghi lại dấu ấn của cán bộ, đảng viên và Nhân dân khi đến tham quan.

Tương tự quận Bình Thạnh, Quận 7 cũng tích cực phát động xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh trên địa bàn nhưng có tính lan tỏa rộng rãi hơn. Cụ thể, toàn bộ 10 phường của Quận và các cơ quan, đơn vị đã xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh ngay tại trụ sở. Quận đã tôn tạo Nhà tưởng niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh tại phường Bình Thuận với nhiều hạng mục, bổ sung nhiều hiện vật có liên quan đến Bác. Đây sẽ là nơi để cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, người lao động và Nhân dân đến tham quan, tìm hiểu cuộc đời, sự nghiệp cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Đặc biệt, Nhà tưởng niệm sẽ là nơi các trường học trên địa bàn học tập, tìm hiểu về Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng như tổ chức các hoạt động văn hóa cho các em học sinh.

Mô hình tương tự cũng được thực hiện ở Quận 10. Quận 10 đã xây dựng khu tưởng niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh tại cơ quan Quận ủy Quận 10; không gian triển lãm cuộc đời và sự nghiệp hoạt động cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Trung tâm Văn hóa Hòa Bình cũng trở thành điểm nhấn, thu hút được nhiều người dân đến tìm hiểu.

Các công ty cũng đã sớm triển khai hình thành không gian Hồ Chí Minh. Sớm nhất có thể nhắc đến là công trình không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại Công ty Trách nhiệm hữu hạn một thành viên dịch vụ công ích Quận 10 với các nội dung về thân thế, sự nghiệp, cuộc đời hoạt động cách mạng của Bác gắn với hoạt động sưu tầm hình ảnh của Bác tại các nước, những mẫu chuyện về Bác... đã trở thành nơi giao lưu, tu dưỡng, rèn luyện bản thân của cán bộ, đảng viên, người lao động.

Là đơn vị trong lĩnh vực báo chí truyền thông, tòa soạn Báo Phụ Nữ Thành phố Hồ Chí Minh đã hình thành không gian văn hóa Hồ Chí Minh qua việc trưng bày 400 đầu sách và nhiều hình ảnh, tư liệu quý về Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng với các hoạt động khác. Các sách và hình ảnh về Bác do đoàn viên, cán bộ, nhân viên Báo Phụ Nữ Thành phố Hồ Chí Minh đóng góp. Cùng với nội dung triển lãm, Chi đoàn

Báo Phụ Nữ Thành phố Hồ Chí Minh còn tổ chức các hoạt động như: chiếu phim tư liệu về 91 năm thành lập Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh trên trang fanpage Chi đoàn. Các đoàn viên sẽ viết bài giới thiệu những mẫu chuyện, lời dạy của Bác Hồ trên trang fanpage của Chi đoàn...

Để thanh thiếu nhi đến gần hơn với Bác, Quận đoàn quận Phú Nhuận cũng xây dựng công trình “Không gian Bác Hồ với thiếu nhi”. Nơi đây được trưng bày, triển lãm về Bác Hồ với thiếu nhi cho đội viên, học sinh, thiếu nhi tham quan, sinh hoạt. Theo Trường ban Tuyên giáo Quận đoàn Phú Nhuận Ngô Hải Yên, công trình được xây dựng với các hạng mục lớn như khu vực tái hiện về thân thế và sự nghiệp của Bác Hồ thông qua hệ thống tư liệu hình ảnh, tranh, infographic. Nơi đây còn trưng bày nhiều tư liệu hình ảnh thể hiện tình cảm của Chủ tịch Hồ Chí Minh với đoàn viên, thanh niên, đội viên, thiếu nhi và tác phẩm sách, báo, truyện về Bác Hồ.

Bên cạnh các cơ quan đảng, chính quyền, đoàn thể, các đơn vị, các cơ sở tôn giáo cũng tích cực tham gia xây dựng và hình thành không gian văn hóa Hồ Chí Minh. Cụ thể như, “Không gian văn hóa Hồ Chí Minh” tại Tịnh xá Trung Tâm ở quận Bình Thạnh trưng bày nhiều tư liệu, sách quý về cuộc đời, sự nghiệp hoạt động cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Tại đây cũng có nhiều hình ảnh cuộc sống đời thường, trong công việc, với thiếu nhi, với người dân của Bác Hồ để người dân tìm hiểu, học tập. Thượng tọa Thích Minh Lộc, Phó Trụ trì Tịnh xá Trung Tâm, chia sẻ, “Không gian văn hóa Hồ Chí Minh” được đặt tại thư viện tịnh xá càng giúp tăng ni, bà con phật tử dễ dàng tiếp cận, nghiên cứu, thâm nhuần lời dạy để học tập theo phong cách của Người.

Với sự đa dạng về các tôn giáo, Quận 6 đã tổ chức các không gian văn hóa Hồ Chí Minh theo mô hình “không gian văn hóa đọc” tại các cơ sở tôn giáo như Islam, Tin lành, và Phật giáo.

Các trường đại học cũng đã sôi nổi hình thành các không gian văn hóa Hồ Chí Minh như Đại học Tài chính - Marketing được tổ chức theo dạng thư viện mở hướng đến việc trưng bày các sách và tư liệu về Bác và không gian cũng là nơi diễn ra các hoạt động chính trị, văn hóa của đơn vị.

Với đặc trưng là không gian đọc của thành phố, đường sách thành phố đã có tủ sách “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” do Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia Sự thật và Công ty trách nhiệm hữu hạn Đường sách Thành phố Hồ Chí Minh phối hợp thực hiện, với số lượng trưng bày hơn 100 đầu sách, độc giả đến với tủ sách sẽ tiếp cận được những trang sách, tài liệu quý về Bác vừa ở dạng sách truyền thống, vừa có phiên bản sách điện tử.

• Mô hình không gian văn hoá Hồ Chí Minh trên không gian mạng

Từ những công trình văn hóa hiện hữu, để xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại ĐHQG-HCM trong thời đại cách mạng 4.0 ngày nay phải quan tâm đến vấn đề xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh trên không gian mạng. Các đơn vị, địa phương thành phố đang tích cực mở các chuyên mục “không gian văn

hóa Hồ Chí Minh” trên trang thông tin điện tử, trang mạng xã hội, bản tin nội bộ và thường xuyên đăng tải các bài viết, đoạn phim ngắn giới thiệu, chia sẻ những mô hình, cách làm trong học tập và làm theo Bác; những lời Bác dạy; các giải pháp, hiến kế việc xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh nhằm lan tỏa sâu rộng đến khắp các tầng lớp Nhân dân trên địa bàn thành phố.

Quận Đoàn Quận 6 tổ chức triển lãm trực tuyến “Không gian văn hóa Hồ Chí Minh” 3D tại fanpage Tuổi trẻ Quận 6 (tháng 11-2021), truyền tải những thông tin chính thống, các hình ảnh, thơ, nhạc, tác phẩm văn học, phim tài liệu, quá trình hoạt động cách mạng của Bác gắn với đất nước. Quận Đoàn Quận 6 còn triển khai nhiều hoạt động như tuyên truyền xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh trên không gian mạng; xây dựng fanpage “không gian văn hóa Hồ Chí Minh” trên mạng xã hội tuyên truyền về cuộc đời sự nghiệp cách mạng của Bác.

Thành Đoàn Thành phố Hồ Chí Minh hướng đến xây dựng bảo tàng tương tác thông minh, tiếp đó là không gian văn hóa Hồ Chí Minh trên mạng với hình thức song ngữ Anh - Việt, để kiều bào, người nước ngoài cũng có thể tiếp cận thông tin, tư liệu quý về Bác.

• Mô hình ứng dụng công nghệ số của một số đơn vị trong trung bày

Với định hướng áp dụng công nghệ số trong xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại ĐHQG-HCM, đề án đã tham khảo các mô hình trưng bày dựa trên nền tảng này tại Việt Nam như sau:

Năm 2013, với việc ra đời Bảo tàng ảo, tương tác 3D để giới thiệu trưng bày chuyên đề “Di sản văn hóa Phật giáo Việt Nam” và “Đền cổ Việt Nam” do Bảo tàng Lịch sử Quốc gia Việt Nam thực hiện được xem là bước đi đầu tiên trong việc thực hiện chuyển đổi số trong hoạt động của bảo tàng.⁸ Từ đó, các bảo tàng khác trong cả nước cũng bắt đầu ứng dụng công nghệ số để tiếp cận người xem trên không gian mạng.

Từ tháng 10 năm 2020, bằng việc ứng dụng công nghệ Smart Museum 3D/360 vào triển khai giải pháp ứng dụng tham quan thực tế ảo tương tác thông minh (Virtual Tour), Bảo tàng Phụ nữ Nam Bộ đã trở thành bảo tàng số đầu tiên tại Thành phố Hồ Chí Minh. Hơn 31 nghìn hiện vật bao gồm cả những Bảo vật quốc gia đã được số hóa bằng công nghệ quét ba chiều (3D Laser Scanning) kết hợp với kỹ thuật hình ảnh 360 độ. Nhờ đó, toàn bộ không gian bên trong và ngoài của bảo tàng được tái hiện bằng hình ảnh 360 độ sắc nét và chân thực, đặc biệt cho phép người xem đo đạc kích thước bất kỳ trên hình ảnh 360 độ đó. Số hóa giúp các hiện vật có thể chuyển thành mô hình 3D, mô phỏng hologram cho phép người xem tương tác trực tiếp trên phần mềm (xoay, phóng to, thu nhỏ...)⁹. Thông tin đa phương tiện (text, video,

⁸Mục xem trưng bày 3D của website Bảo tàng Lịch sử Việt Nam:

<http://baotanglichsu.vn/vi/Articles/4094/trung-bay-thuong-xuyen>

⁹ Clip Bảo tàng Phụ nữ Nam bộ ứng dụng tham quan thực tế ảo trên youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=G5ZG5-LmG4k>

nhạc...) giúp công chúng tiếp cận, trải nghiệm các bài thuyết minh như thể đang tham quan trong thực tế. Còn nếu trực tiếp thăm khu vực ứng dụng công nghệ trong trưng bày của Bảo tàng Phụ nữ Nam Bộ có diện tích khoảng 400 m², người xem sẽ được ngắm nhìn 115 hiện vật tiêu biểu nhất được máy hologram quét hình ảnh theo không gian ba chiều. Với ứng dụng tân tiến này, khách có thể thưởng lãm hiện vật ở mọi góc độ và khía cạnh, thậm chí có thể nhìn cả những vết rạn nứt một cách sắc nét, tinh tế. Do Công ty StarGlobal 3D triển khai thực hiện¹⁰.

Tháng 6 năm 2020, Trung tâm bảo tồn di sản Thăng Long - Hà Nội đã tổ chức chuyên sang tổ chức theo hình thức online với các triển lãm, trưng bày. Với các triển lãm khác, sau khi kết thúc trưng bày thực địa, đều được Trung tâm đưa lên website tiếp tục trưng bày online. Ngoài ra, trên website của Trung tâm sẽ có 2 mục là: Trưng bày online và Tham quan ảo rất sống động¹¹.

Tháng 6 năm 2021, Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam khi “trình làng” ứng dụng thuyết minh iMuseum VFA đã nhận được sự hưởng ứng tích cực từ công chúng¹². Ứng dụng này cho phép người dùng tương tác cả hai hoạt động tham quan trực tuyến và trực tiếp.

Tháng 7 năm 2021, Bảo tàng Văn hóa các dân tộc Việt Nam đã chủ trì tổ chức Hội thảo trực tuyến Bảo tồn và giáo dục di sản văn hóa trên nền tảng số: Góc nhìn Á - Âu, với sự tham gia của 120 diễn giả đến từ các quốc gia trên thế giới; tiếp nối là hội thảo trực tuyến Công nghệ số kết nối Bảo tàng và công chúng. Trong vòng 3 tháng, Bảo tàng xây dựng được 14 video clip giới thiệu các câu chuyện hiện vật gắn với không gian trưng bày, không gian văn hóa ngoài trời và đưa lên Internet, mở ra hướng mới cho hoạt động bảo tàng dần tiến tới số hóa hiện vật trong các khâu kiểm kê, bảo quản, trưng bày và giáo dục di sản văn hóa trên diện rộng.

Hầu hết các bảo tàng đã số hóa một số hiện vật dưới dạng 2D, 3D, xây dựng video clip, liên kết các mảnh ghép của không gian, thời gian thành các câu chuyện hiện vật sống động. Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam, Bảo tàng Quảng Ninh, Bảo tàng Đà Nẵng, Bảo tàng Tuổi trẻ Việt Nam... đã sử dụng công nghệ đồng bộ trên nền tảng Android và IOS cho phép khách tải ứng dụng và sử dụng quét mã QR để xem câu chuyện hiện vật....

Việc ứng dụng công nghệ sẽ góp phần quan trọng trong việc tăng cường phát huy giá trị trưng bày, quảng bá rộng rãi, nhanh và hiệu quả hơn, đặc biệt trong bối cảnh trong và sau dịch bệnh Covid-19 trên toàn cầu khiến cả thế giới đang có nhiều thay đổi trong việc nhìn nhận lại những giá trị trong cuộc sống, xu hướng hưởng thụ, trải nghiệm của mọi người cũng như những thay đổi trong cách thức hoạt động, vận

¹⁰ Mục “Bảo tàng tương tác thông minh” trên website của Công ty Starglobal 3D: <https://starglobal3d.com/brochure/smartmuseum3d/>

¹¹ Website để xem trưng bày và tham quan online của Trung tâm bảo tồn di sản Thăng Long – Hà Nội: <https://trungbayonline.hoangthanhthanglong.vn/>

¹² <https://3d.vnfam.vn/vi> (bản tiếng Việt) hoặc <https://3d.vnfam.vn/en> (bản tiếng Anh)

hành, phát triển của các lĩnh vực, do đó, việc trưng bày và giới thiệu trưng bày với xu hướng ứng dụng công nghệ, giới thiệu online sẽ càng được khẳng định và trở nên cấp thiết, thúc đẩy thực hiện mạnh mẽ hơn. Vì vậy, việc lựa chọn nội dung, loại hình công nghệ ứng dụng bắt kịp với xu hướng hiện đại và phù hợp với nội dung, thực tiễn hoạt động của việc xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại ĐHQG-HCM là rất quan trọng, rất cần được ĐHQG-HCM quan tâm chỉ đạo các đơn vị chuyên môn nghiên cứu, ứng dụng phát huy để xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh; phải đảm bảo tính khả thi, chất lượng, hiệu quả, đáp ứng được mục tiêu đặt ra, đó là đáp ứng nhu cầu và thu hút đông đảo quần chúng nhân dân hơn.

Tóm lại, các không gian văn hóa Hồ Chí Minh hiện nay được xây dựng chủ yếu theo mô hình phòng trưng bày tranh ảnh, sách, tư liệu... Bên cạnh đó, ở các không gian này cũng là nơi tổ chức các hoạt động chính trị, văn hóa, nghệ thuật liên quan đến việc học tập và làm theo tư tưởng, phong cách Hồ Chí Minh. Ngoài ra, xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh trên mạng cũng đã được chú ý và triển khai. Để tăng cường tính tương tác và hiệu quả trưng bày, một số xu hướng ứng dụng công nghệ số cũng đã áp dụng ở một số đơn vị bảo tàng trên địa bàn thành phố.

V. XÂY DỰNG KHÔNG GIAN VĂN HÓA HỒ CHÍ MINH TẠI ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

1. Quan điểm

Trên cơ sở lý luận và thực tiễn, đề án cho là xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại ĐHQG-HCM phải đảm bảo các quan điểm sau:

- Sáng tạo: để thể hiện dấu ấn của ĐHQG-HCM như là một cơ sở giáo dục đa ngành đa lĩnh vực và là nơi hội tụ của khoa học công nghệ, không gian văn hóa Hồ Chí Minh phải thể hiện tính mới, sự đột phá trong việc kiến thiết và kiến tạo không gian. Theo đó, không gian này sẽ có sự ứng dụng công nghệ trong nghệ thuật trưng bày; xây dựng cả không gian kiến trúc vật lý và không gian mạng.

- Có tính biểu hiện và biểu đạt cao: không gian sẽ là nơi thể hiện sống động về cuộc đời và sự nghiệp của Bác; đồng thời cũng là nơi thể hiện ý chí, nguyện vọng, tình cảm của Đảng bộ và cán bộ, viên chức, đảng viên, đoàn viên, người lao động và sinh viên tại đơn vị về công lao của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong sự nghiệp đấu tranh, giải phóng dân tộc, đưa đất nước Việt Nam khỏi sự cai trị của thực dân, đế quốc. Đảm bảo nguyên tắc tái hiện văn hóa (re-presenting culture) đối với các tiêu không gian gắn liền với cuộc đời của Bác và thể hiện văn hóa (presenting culture) đối với các tiêu không gian gắn với địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh và Nam Bộ trong thiết kế, xây dựng.¹³

¹³ Khi tái hiện văn hóa phải đảm bảo sự tái hiện này phải thể hiện tính văn hóa của nó. Theo đó cái hồn của cái được tái hiện được đảm bảo, thông qua không gian và chủ đề thể hiện. Ví dụ không gian làng sen Kim Liên và ngôi nhà của gia đình Bác phải đảm bảo thể hiện được không gian văn hóa của Nghệ An, hay các tiêu không gian gắn với dấu ấn của Bác Hồ tại Tp.HCM phải thể hiện các dấu ấn của văn hóa Nam Bộ, dấu ấn của lịch sử thông qua các đặc trưng văn hóa của chất liệu thể hiện hay biểu trưng văn hóa; Ngoài ra, sự

- **Hài hòa:** công tác quy hoạch, xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh phải đảm bảo sự hài hòa với cảnh quan hiện hữu; các công trình, thiết chế, hoạt động văn hóa, văn nghệ phải mang dấu ấn đặc trưng nơi lưu giữ, bảo tồn và duy trì các hoạt động văn hóa, tinh thần theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Không gian này vừa kiến tạo không gian gắn với cuộc đời, sự nghiệp và tư tưởng Hồ Chí Minh vừa hài hòa với (1) không gian vật lý Khu ĐHQG-HCM và (2) nhịp sống sôi động, hiện đại của Thành phố Hồ Chí Minh. Đảm bảo tính hài hòa tư tưởng Hồ Chí Minh, văn hóa truyền thống Việt Nam và đặc điểm văn hóa Nam Bộ (sông nước, vườn cây; tính đa dân tộc...)

- **Hiệu quả:** không gian phải là nơi thu hút sự tham gia của công dân ĐHQG-HCM, là không gian sinh hoạt chính trị, văn hóa và tinh thần của cán bộ, viên chức, đảng viên, đoàn viên, người lao động và sinh viên trong hệ thống ĐHQG-HCM nói chung và bạn bè quốc tế nói riêng khi đến ĐHQG-HCM.

- **Có tính tương tác cao:** với sự hỗ trợ của công nghệ, sự sáng tạo trong thiết kế trưng bày cùng với các hoạt động có kế hoạch, không gian sẽ là nơi thể hiện sự tương tác cao giữa chủ thể tham gia và các nội dung muốn truyền tải. Từ đó, không gian sẽ là nơi lan tỏa hiệu quả về tư tưởng, phong cách và đạo đức của Bác; đồng thời sẽ là nơi kiến tạo văn hóa của công dân khu đô thị ĐHQG-HCM về Bác.

2. Mục tiêu

2.1. Mục tiêu chung

Góp phần xây dựng văn hóa và con người Thành phố Hồ Chí Minh nói chung và cán bộ, viên chức, đảng viên, đoàn viên, người lao động và sinh viên tại ĐHQG-HCM phát triển toàn diện gắn với tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; tạo điều kiện cho sinh viên và phát triển toàn diện về nhân cách, đạo đức, sống có trách nhiệm với gia đình, cộng đồng và xã hội, góp phần hình thành bản sắc riêng của không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại ĐHQG-HCM.

2.2. Mục tiêu cụ thể

Hình thành không gian toàn diện để tuyên truyền đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, thấm nhuần tư tưởng của Người vào trong đời sống xã hội, trở thành lối sống, nếp nghĩ, nhận thức ngày càng sâu sắc hơn những nội dung cơ bản và giá trị to lớn của tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Đồng thời, tuyên truyền, bảo vệ uy tín, hình ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh; phản bác các quan điểm sai trái, xuyên tạc; kịp thời ngăn chặn, đấu tranh trước các âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch trên không gian mạng và trong đời sống hằng ngày.

Đổi mới hình thức và đẩy mạnh công tác tuyên truyền thực hiện việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trên tất cả các lĩnh vực của

tái hiện này phải đảm bảo tính nguyên bản của di tích. Có thể tái hiện đúng kích cỡ, hoặc thu nhỏ đồng bộ. Không tạo tác thêm, không pha trộn, không để mất các chi tiết đặc trưng.

đời sống xã hội; đồng thời, tạo sự lan tỏa mạnh mẽ việc thực hiện Chỉ thị 05-CT/TW và Kết luận 01-KL/TW trong các tổ chức đảng, đoàn thể, góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội Đảng các cấp. Đưa việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trở thành nhiệm vụ thường xuyên của các tổ chức Đảng, cơ quan, đơn vị, và của mỗi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, đoàn viên, thanh niên tại Khu Đô thị ĐHQG-HCM.

2.3. Nội dung không gian văn hóa Hồ Chí Minh

2.3.1 Công trình không gian kiến trúc kín: phục vụ cho mục đích trưng bày

a. Tượng Bác tại không gian trưng bày cũng là khu báo công.

b. Khu trưng bày, triển lãm các tác phẩm về Bác và thành tựu ĐHQG-HCM trong học tập và làm theo tư tưởng của Bác: các nội dung trưng bày và triển lãm được chia theo từng chủ đề. Ví dụ với nội dung trưng bày về Chủ tịch Hồ Chí Minh thì sẽ có các chủ đề: Thời thơ ấu; Người ra đi tìm đường cứu nước; Sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện chính Đảng của giai cấp công nhân Việt Nam; Người về nước trực tiếp lãnh đạo cách mạng Việt Nam. Để thể hiện tính đặc trưng của ĐHQG-HCM, chủ đề trưng bày sẽ xây dựng nội dung “Bác Hồ với đội ngũ nhân sĩ trí thức”,... Về thành tựu của ĐHQG-HCM sẽ được chia theo các chủ đề: đào tạo, nghiên cứu, phục vụ cộng đồng và hội nhập quốc tế. Các tư liệu sẽ được số hóa. Khách đến tham quan sẽ được giới thiệu trên các màn hình cảm ứng theo từng chủ đề.

c. Xây dựng phòng chiếu sử dụng kỹ thuật laser để mô tả hoặc tái hiện câu chuyện về cuộc đời của Bác Hồ.¹⁴ Ngoài ra, xây dựng hình thức trình chiếu bằng laser, sử dụng hệ thống âm thanh (ví dụ để tạo tiếng nước chảy, tiếng chim hót khi tái hiện nhà sàn của Bác).

2.3.2 Xây dựng không gian kiến trúc mở: phục vụ cho các hoạt động giáo dục

a. Không gian giáo dục lịch sử - văn hóa và sinh hoạt cộng đồng (dùng để tổ chức các cuộc trưng bày, triển lãm, tổ chức các sự kiện chính trị, lịch sử - văn hóa) nhằm để kiến tạo các đặc điểm của văn hóa con người ĐHQG-HCM gắn với việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức và phong cách Chủ tịch Hồ Chí Minh. Không

¹⁴ Có thể tham khảo: giải mã Hoàng thành Thăng Long bằng laser trong các clip sau: <https://www.youtube.com/watch?v=HA5P6ElgXmc>; https://www.youtube.com/watch?v=fKwTrxbUO_s;

gian này là nơi các đoàn thể như Công đoàn, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên tổ chức các sinh hoạt đoàn, hội và giáo dục tư tưởng, giáo dục văn hóa.

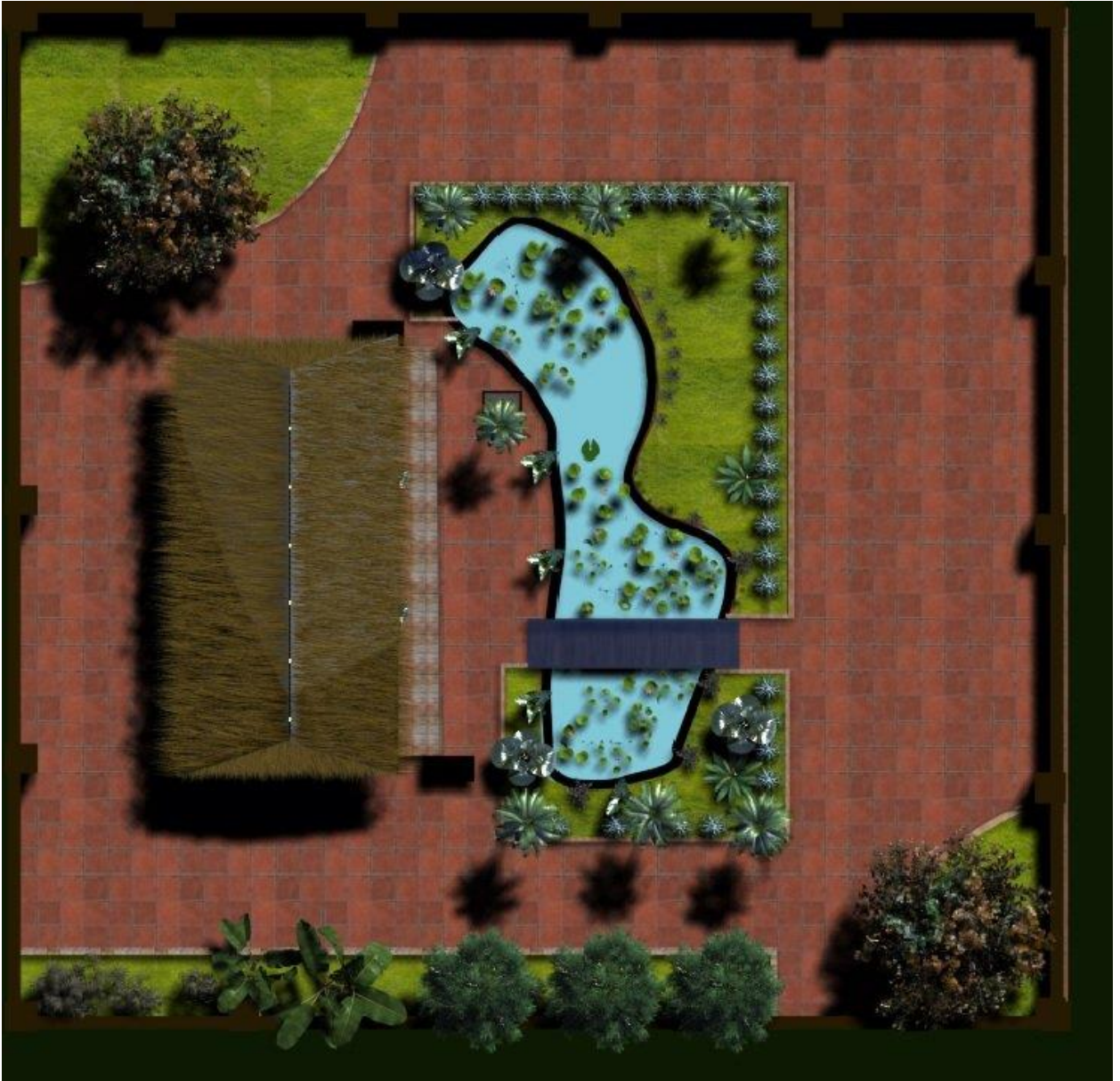
b. Không gian tái hiện các tiểu cảnh sinh thái gắn với cuộc đời của Bác bao quanh không gian giáo dục, bao gồm tổ hợp:

+ Tiểu không gian: ao sen (Làng Sen Kim Liên – Nghệ An) và ao cá (Phủ Chủ tịch);

+ Tiểu không gian các loại cây trái gắn tình cảm của Bác với quê hương miền Nam: vườn cây Nam Bộ (hàng dừa, cây vú sữa, hàng tre, hàng rào cây râm bụt).

Tổng thể không gian khu Tiểu cảnh

2.3.3 *Sưu tầm tư liệu và số hóa tư liệu*

Sưu tầm các tác phẩm, các công trình nghiên cứu, các tư liệu liên quan đến các chủ đề đã đề cập ở Phần V, mục 2.3.1 và sẽ số hóa các nguồn tư liệu này để phục vụ trưng bày trên nền tảng số.

2.3.4 *Phát triển không gian văn hóa Hồ Chí Minh trên không gian mạng*

Xây dựng các chuyên trang trên mạng xã hội và chuyên mục trên trang thông tin điện tử của ĐHQG-HCM và các đơn vị nhằm tuyên truyền, giới thiệu các nội dung gắn với cuộc đời và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Phát triển các sản phẩm tuyên truyền trực quan, các ấn phẩm tuyên truyền (*infographic, video clip, motion graphic, ...*), triển lãm 3D trên không gian mạng, triển lãm các nội dung hình ảnh, câu nói của Chủ tịch Hồ Chí Minh; giới thiệu về cuộc đời, sự nghiệp, các giá trị trong tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh thông qua các tác phẩm văn

học, di chúc, thơ, ca của Chủ tịch Hồ Chí Minh; giới thiệu các khu di tích lịch sử, các địa chỉ đỏ, không gian truyền thống gắn liền với cuộc đời và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh; các sự kiện, ngày lễ lớn trong năm gắn với Chủ tịch Hồ Chí Minh tại đơn vị¹⁵.

2.4. Phạm vi thực hiện

Tập trung nghiên cứu việc phát huy vai trò các thiết chế văn hóa hiện hữu, định hướng quy hoạch, đầu tư xây dựng mới các thiết chế văn hóa, tổ chức các hoạt động văn hóa, nghệ thuật, lễ hội phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc và văn hóa mang bản sắc riêng của ĐHQG-HCM mang tính hội tụ, giao thoa và có sức lan tỏa, góp phần hình thành không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại thành phố mang tên Bác mang đặc điểm riêng của ĐHQG-HCM.

Địa điểm xây dựng không gian Văn hoá: có thể đặt không gian văn hoá Hồ Chí Minh nằm ở vị trí trung tâm khu đô thị ĐHQG-HCM, gần với Nhà Văn hóa sinh viên thành phố để có thể dễ dàng tiếp cận từ Nhà điều hành ĐHQG-HCM, tất cả các trường thành viên và các khu ký túc xá.

2.5. Vận hành không gian văn hóa Hồ Chí Minh

- Đảng ủy chỉ đạo toàn diện các hoạt động liên quan đến Không gian văn hóa Hồ Chí Minh.

- Ban Tuyên giáo Đảng ủy tham mưu nội dung liên quan đến công tác chỉ đạo của Đảng ủy ĐHQG-HCM.

- Phòng trưng bày và khu báo công: Văn phòng ĐHQG-HCM trực tiếp quản lý và vận hành.

- Không gian sinh hoạt mở: giao Ban Cán sự Đoàn ĐHQG-HCM trực tiếp quản lý và vận hành.

- Thuyết minh tại không gian trưng bày: Thư viện Trung tâm và Phòng Thông tin - Truyền thông ĐHQG-HCM.

- Không gian văn hóa Hồ Chí Minh trên mạng: Phòng Thông tin - Truyền thông ĐHQG-ĐHQG chủ trì phối hợp với Ban Tuyên giáo Đảng ủy ĐHQG-HCM.

- Xây dựng kế hoạch năm cho các hoạt động tại không gian văn hóa Hồ Chí Minh: Ban Tuyên giáo Đảng ủy ĐHQG-HCM chủ trì, phối hợp với Công đoàn, Ban Cán sự Đoàn, Văn phòng Đảng ủy ĐHQG-HCM, Văn phòng ĐHQG-HCM, và các cơ sở đảng.

¹⁵ Hình thức thực hiện có thể tham khảo website của Trung tâm bảo tồn di sản Thăng Long – Hà Nội:

<https://trungbayonline.hoangthanhthanglong.vn/>

<https://www.facebook.com/ditichhoangthanhthanglong/>

VI. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Cấp ĐHQG-HCM

- Ban Tuyên giáo Đảng ủy ĐHQG-HCM tham mưu Ban Thường vụ Đảng ủy ĐHQG-HCM quyết định thành lập Ban Chỉ đạo và kế hoạch xây dựng không gian Văn hóa Hồ Chí Minh.

- Tổ chức Lễ phát động xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh trong Khu đô thị ĐHQG-HCM. (Giao **Ban Tuyên giáo Đảng ủy ĐHQG-HCM** phối hợp với **Văn phòng Đảng ủy ĐHQG-HCM** tổ chức thực hiện).

- Xây dựng không gian văn hoá Hồ Chí Minh tại khu đô thị ĐHQG-HCM với các hạng mục thiết kế và xây dựng được đề cập ở Phần V, mục 2.3.1 và mục 2.3.2 (Giao **Văn phòng ĐHQG-HCM** xây dựng kế hoạch cụ thể, thực hiện trước tháng 10 năm 2022).

- Thu thập tư liệu và số hóa tư liệu để phục vụ trưng bày và tuyên truyền, giới thiệu các nội dung gắn với cuộc đời và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh (Giao **Thư viện Trung tâm ĐHQG-HCM** tổ chức thực hiện).

- Xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh trên mạng (Giao **Phòng Thông tin - Truyền thông ĐHQG-HCM** tổ chức thực hiện). **Ưu tiên triển khai trước, dự kiến quý 4 năm 2022.**

2. Cấp ủy các Đảng bộ cơ sở, Chi bộ cơ sở, Chi bộ trực thuộc và các tổ chức chính trị - xã hội ĐHQG-HCM

Xác định xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh là nhiệm vụ quan trọng, đối tượng không gian văn hóa Hồ Chí Minh cần hướng đến là cán bộ, đảng viên, người học. Tùy điều kiện cụ thể, mỗi đơn vị chọn địa điểm và hình thức để xây dựng một không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại cơ quan đơn vị. Các cấp ủy, cơ sở đảng trực thuộc xây dựng kế hoạch tổ chức thực hiện thiết thực, hiệu quả. Hàng năm, báo cáo kết quả thực hiện cho Ban Thường vụ Đảng ủy (thông qua Ban Tuyên giáo Đảng ủy ĐHQG-HCM).

Chủ động xây dựng kế hoạch năm các hoạt động của đơn vị tại không gian văn hóa Hồ Chí Minh của ĐHQG-HCM theo các định hướng trọng tâm sau:

- Xây dựng, tuyên truyền các không gian văn hóa hiện hữu (*tượng đài, nhà tưởng niệm, công viên, không gian triển lãm...*) gắn với cuộc đời, sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh, tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

- Xây dựng, tuyên truyền không gian văn hoá trực tuyến (*trang cộng đồng, trang tin điện tử, diễn đàn, nhóm, ứng dụng trực tuyến, triển lãm trực tuyến...*) trên không gian mạng với các sản phẩm tuyên truyền về cuộc đời, sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Công tác tuyên truyền cần có tính thường xuyên nhắc lại trên các trang tin điện tử, trang mạng xã hội, kênh truyền thông của đơn vị.

- Đẩy mạnh tổ chức các hoạt động phong trào trong việc xây dựng, phát triển không gian văn hóa gắn với cuộc đời, sự nghiệp Chủ tịch Hồ Chí Minh: tổ chức các tọa đàm, hội nghị, phát huy các chuyên gia nhằm giới thiệu và tôn vinh những cống

hiên vĩ đại của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với dân tộc Việt Nam và nhân loại, đúc kết những giá trị quý báu trong tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; tổ chức các chương trình giao lưu trực tuyến, chương trình giao lưu với các nhân chứng lịch sử từng trực tiếp gặp và làm việc với Chủ tịch Hồ Chí Minh, qua đó khơi dậy lòng yêu nước và truyền cảm hứng cho cán bộ, công chức, viên chức, người lao động, người học học tập và noi theo. Tổ chức các cuộc thi, hội thi, hội diễn, liên hoan các nhóm văn nghệ tuyên truyền, các chương trình văn hóa - nghệ thuật nội dung gắn với cuộc đời, sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh; các sự kiện, ngày lễ lớn trong năm gắn với Chủ tịch Hồ Chí Minh. Tổ chức các hoạt động sáng tác, quảng bá tác phẩm văn học, thơ, ca, vè, tác phẩm hội họa, điện ảnh, sân khấu, thiết kế đồ họa, triển lãm ảnh, giới thiệu các thể loại âm nhạc truyền thống cách mạng, âm nhạc dân tộc tuyên truyền về cuộc đời, sự nghiệp, tư tưởng, đạo đức, phong cách Chủ tịch Hồ Chí Minh.

- Tổ chức các hoạt động giới thiệu và tuyên truyền rộng rãi về không gian văn hóa Hồ Chí Minh cho các đối tượng đến tham quan khu đô thị ĐHQG HCM.

Trên đây là Đề án xây dựng không gian văn hóa Hồ Chí Minh gắn với cuộc đời, sự nghiệp Chủ tịch Hồ Chí Minh tại ĐHQG-HCM. Đề nghị cấp ủy các cấp lãnh đạo chính quyền và các đơn vị liên quan tổ chức triển khai thực hiện các nội dung của Đề án.

Nơi nhận:

- BTV Thành ủy TP.HCM (để báo cáo),
- VP, các Ban Thành ủy, UBKT Thành ủy TP.HCM (để báo cáo),
- BCH Đảng bộ ĐHQG-HCM,
- Ban Giám đốc ĐHQG-HCM,
- VPĐU, các Ban XD Đảng, UBKT Đảng ủy ĐHQG-HCM,
- Các Tổ, nhóm cấp ủy phụ trách lĩnh vực công tác chuyên môn,
- VP, các Ban chức năng ĐHQG-HCM,
- Thư viện Trung tâm ĐHQG-HCM,
- Phòng Thông tin – Truyền thông, VP ĐHQG-HCM,
- BTV CĐ, BCS Đoàn ĐHQG-HCM,
- Đ/c Bí thư Đảng ủy và đ/c Hiệu trưởng Trường ĐH An Giang,
- Các cơ sở đảng trực thuộc,
- Lưu VPĐU.

**T/M BAN CHẤP HÀNH
BÍ THƯ**

Vũ Hải Quân

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Ngọc Trang (2021), *Không gian văn hóa Hồ Chí Minh tại Thành phố mang tên Bác là công trình văn hóa của ý Đảng và lòng dân*. <https://thanhuyp HCM.vn>. Truy cập ngày 26/5/2022.
2. Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh (2020), *Văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 – 2025*, Nxb. Tổng hợp, Thành phố Hồ Chí Minh.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 2*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, HN.
4. Đỗ Thị Minh Thúy (cb) (2006), *Tư tưởng Hồ Chí Minh với vấn đề văn hoá trong phát triển*. Nxb. Văn hoá Thông tin & Viện Văn hóa.
5. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 3, NXB Chính trị Quốc gia, HN.
6. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 12, Nxb Chính trị Quốc gia, HN.
7. Lê Đình Cúc, *Hồ Chí Minh một cốt cách văn hóa Việt Nam*. Nxb Thông tin và Truyền thông, HN.
8. Thu Hường (2022), *Mỗi người dân là chủ thể xây dựng và hưởng thụ không gian văn hóa Hồ Chí Minh*. <https://www.sggp.org.vn>. Truy cập ngày 28/5/2022.
9. Nguyễn Hồng Phong (2001), “Văn hoá và phát triển”, in trong *Văn hoá Việt Nam truyền thống đến hiện đại*, Nxb Văn hoá, Hà Nội, tr. 129-142
10. Trọng Ngôn (2022), “*Hình thành không gian văn hóa Hồ Chí Minh: Khát vọng của thành phố mang tên Bác*”. <https://hanoimoi.com.vn>. Truy cập ngày 27/5/2022
11. UNESCO và Ủy ban Khoa học Xã hội Việt Nam (1990), *Kỷ niệm 100 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh 1890-1990. Hội thảo quốc tế về Chủ tịch Hồ Chí Minh (trích tham luận của đại biểu quốc tế)*. Nxb Khoa học xã hội, HN.
12. Ủy ban Nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh (2021), *Quyết định phê duyệt đề án “Chiến lược phát triển ngành văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2020-2035”*, Số 982/QĐ-UBND, ngày 22 tháng 3 năm 2021. <https://thuvienphapluat.vn>. Truy cập ngày 25/5/2022.
13. *Xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc*. <https://dangcongsan.vn>. Truy cập ngày 28/5/2022.
14. UNESCO (2001). UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity. Paris:UNESCO.Retrieved from: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/5_Cultural_Diversity_EN.pdf.